

Ympäristöministeriö
Kirjaamo
kirjaamo.ym@ymparisto.fi

LAUSUNTO LUONNOKSESTA (29.4.2014) VALTIONEUVOSTON ASETUKSEKSI ERÄIDEN
MAA- JA PUUTARHATALOUDESTA PERÄISIN OLEVIENTÄ PÄÄSTÖJEN RAJOITTAMISESTA

MTK-Etelä-Pohjanmaa on perehtynyt asetusluonnokseen ja esittää lausuntonaan seuraavaa:

Yleistä

MTK-Etelä-Pohjanmaa (MTK-EP) katsoo, että asetusluonnos on eräiltä osin parempi kuin kesällä 2013 lausunnolla ollut versio. Keskeisin parannus on, että fosfori on jätetty soveltamisalan ulkopuolelle. Asetuksessa on kuitenkin edelleenkin perustavaa laatua olevia ongelmia, joiden vuoksi asetusta ei missään nimessä tule viedä esitetyssä muodossa eteenpäin.

Ensinnäkin, Suomea ei voi pitää kokonaisuutena nitraattiherkkänä alueena. Päinvastoin Suomi on saanut esim. komissiolta kiitosta pohjavesien pienistä nitraattipitoisuuksista. Siten nitraattiasetuksessa olisi kiristysten sijasta ollut perusteltua poistaa asetus koko maata koskevana ja rajata asetus koskemaan vain tutkitusti perusteltavissa oleva muutamia erityisen herkkiä alueita.

Toiseksi, asetuksessa tulisi antaa vain sellaisia määräyksiä, joille löytyy kiistaton tieteellinen ja käytännön todistusvoima. Nyt asetuksessa esitettyjen määräysten läpi kuultaa ”ideologinen hapatus” ja asetusta vaivaa legimiteetin puute. Nyt asetuksessa esitetään monia määräyksiä, jotka voivat käytännön viljelyssä päinvastoin johtaa ympäristön kannalta epäedullisiin vaikutuksiin. Esimerkiksi levitysaikoja koskevat päivämäärät tulisi korvata luonnon- ja sääolosuhteisiin liittyvillä ohjeilla.

Kolmanneksi, asetuksessa ei ole laskettu kaikkien määräysten aiheuttamia taloudellisia kustannuksia ja menetyksiä toiminnanharjoittajille eikä ole suhteutettu mahdollisesti saatavia (teoreettisia) ympäristöhyötyjä aiheutuneisiin kustannuksiin.

MTK-EP katsoo, että asetusluonnoksessa esitetyt monet muutokset vaikeuttaisivat merkittävästi kotimaisen maatalouden jo entisestäänkin vaikeaa tilannetta. Asetusta valmisteltaessa ei ole arvioitu asetuksen elinkeinolle aiheuttamia lisäkustannuksia koko elintarvikeketjua koskevine kerrannaisvaikutuksineen.

Neljänneksi MTK-EP haluaa korostaa, että asetusluonnoksessa esitetyt muutokset lisääisivät entisestään myös hallinnollista taakkaa niin maataloilla kuin hallinnossa ja osaa esitetyistä muutoksista olisi jopa mahdottomia valvoa.

Yleisenä kommenttina MTK-EP katsoo lisäksi, että asetusluonnos on hyvin kyseenalainen myös Suomen perustuslain näkökulmasta. Käsityksemme mukaan näin merkitykselliset asiat tulee käsitellä eduskunnassa ja tarvittaessa säätää asiasta lailla eikä ministeriön tai valtioneuvoston asetuksella. Tapa, millä ympäristöhallinto antaa erilaisia määräyksiä, tulisi muutenkin saada laajempaan tarkasteluun. Paheksomme suuresti ympäristöhallinnon omaksumaa toimintatapaa, jossa erilaisilla ohjekirjeillä, normitaulukoilla ja julkaisuilla yms annetaan todella tiukkoja ja rajoittavia sekä toiminnanharjoittajien kustannuksia lisääviä määräyksiä, ilman että toimenpiteiden todellisia vaikutuksia ja hyöty/kustannus-suhteita on arvioitu.

Yksityiskohtia asetusluonnoksesta

Asetusluonnoksen 5 ja 6 pykälissä esitetään lannan varastointia ja orgaanisten lannoitevalmisteiden varastointia koskevia määräyksiä. MTK-EP kummeksuu, miksi tilan oma lanta on tässä suhteessa eriarvoisessa asemassa verrattuna ulkopuolisiin orgaanisiin lannoitevalmisteisiin. MTK-EP katsoo, että maatiloilla tulisi olla mahdollisuus käyttää asianmukaisesti toteutettua patterointia (kuten nyt voimassa olevan nitraattiasetuksen 4§ määritetään), jolloin päästöt vesistöihin voidaan estää. Tämän nykytilanteessa hyvin kontrolloidun ja valvotun lantapatteroinnin poikkeamamahdollisuuden poistuminen tulisi aiheuttamaan osalle maatiloista tietyissä tilanteissa vakavia vaikeuksia.

MTK-EP vaatii, että asetuksen soveltamisalaa ei tule laajentaa ilmaan tuleviin päästöihin, koska tämä ei kuulu nitraattidirektiivin soveltamisalaan. Siten ilmastohaitoilla perustellut kattamisvaatimukset ovat nitraattidirektiivin soveltamisalan ulkopuolella. Lisäksi asetusluonnoksessa ei ole suhteutettu kattamiskustannuksia mahdollisiin ympäristöhyötyihin. Edellä mainittujen seikkojen vuoksi MTK-EP vaatii, että asetuksen 7 pykälästä tulee poistaa kaikki lantaloiden kattamista koskevat vaatimukset.

Asetusluonnoksessa esitetään (10§) tiukkoja lannan levitykseen liittyviä päivänmääriä. MTK-EP katsoo, että lannan levityksen kiinteät päivänmäärät on poistettava kokonaan. Lannan levityksen tulee voida tapahtua paikallisten olosuhteiden ja säätilan mukaisesti. Nitraattidirektiivin tavoitteet voidaan turvata riittävästi asetusluonnoksen 10 pykälän neljännen momentin säännöksellä. Tarvittaessa päätösvalta asiassa tulee olla paikallisella maaseutuelinkeinoviranomaisella.

Asetusluonnoksen 11 §:n viimeisessä momentissa esitetään määräys, että syyslevityksessä annettavan liukoisen typen määrä saa olla enintään 30 kg/ha. MTK-EP katsoo, että näin dramaattista kiristystä nykylainsäädäntöön verrattuna ei tule tehdä. Esitetty kiristys johtaisi käytännössä pahimmillaan lannan ravinteiden hyödyntämismahdollisuuksien heikkenemiseen, maatilojen kustannusten nousuun ja lopputuloksena ympäristön kannalta jopa negatiivisiin vaikutuksiin.

Asetusluonnoksessa on tiukennettu lannoitemääriä koskevia lukuja. Nämä tiukennukset ovat perusteettomia. Lannoitemäärien tulee mahdollistaa hyvien ja laadukkaiden satojen tuottaminen. Pohjavesialueille esitetyt kiristykset tulee poistaa perusteettomina ja pohjavesialueiden määrittelyä täsmentää.

Laatija/yo

Yksi erityinen ongelma asetusluonnoksessa on typpimääriä ja levitysjankohtia koskevien esitysten vaikutus perunatärkkelystuotantoon. Kotimaisen tärkkelysperunan tuottaminen loppuisi käytännössä kokonaan esitettyjen tiukennusten seurauksena. Esitys johtaisi suuriin ongelmiin solunesteen levityksessä ja varastoinnissa, mitä ala ei kestä. Tärkkelysperunasektori tarvitsee ehdottomasti nykyisen nitraattiasetuksen antaman mahdollisuuden syyslevitykseen riittävillä typpitasoilla. Samoin peruna tarvitsee mahdollisuuden käyttää riittäviä typpitasoja kokonaislannoitemäärissä (kuten sokerijuurikas).

Lopuksi

MTK-EP katsoo, että kotimaista maataloutta ei saa vaarantaa tiukentamalla perusteettomasti nitraattiasetuksen määräyksiä, varsinkin kun Suomessa ei ole monen muun EU-maan kaltaista nitraattiongelmaa. Ympäristöongelmat ovat nykyään globaaleja kysymyksiä. Kotimainen maatalous ei kestä yhtään lisää sellaista kustannusrasitetta, jota ei ole meidän kilpailijamaissamme. Kotimaisen elintarvikeketjun toiminnan vaikeuttaminen lisäisi tuontia sellaisista maista, joissa ei ole minkäänlaisia ekologisia ja eettisiä kriteereitä maataloustuotannolle.

Luonnonolosuhteet ovat maassamme hyvin vaihtelevat. Tämän takia nitraattiasetuksen tulisi mahdollistaa myös poikkeamismahdollisuuden asetuksen määräyksistä silloin, kun viljelijästä riippumattomista ylivoimaisista esteistä johtuen määräysten noudattaminen on mahdotonta.

MTK-ETELÄ-POHJANMAA

Yrjö Ojaniemi
toiminnanjohtaja